Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Priemysel ťažby neenergetických surovín v Európe“

(2009/C 27/19)

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 17. januára 2008 v súlade s článkom 29 ods. 2 vnútorného poriadku rozhodol vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Priemysel ťažby neenergetických surovín v Európe“.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 24. júna 2008. Spravodajcom bol pán Fornea a pomocným spravodajcom pán Pop.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 446. plenárnom zasadnutí 9. a 10. júla 2008 (schôdza z 9. júla) prijal 135 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 10 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Hlavnými piliermi istoty dodávok surovín v Európe sú **domáce dodávky, medzinárodné dodávky, vytváranie kapacít a efektívnosť využívania zdrojov**.

— Politika týkajúca sa **domácich dodávok** surovín by integrálnym spôsobom mala zohľadňovať priemyselnú a environmentálnu politiku a územné plánovanie. Osvedčené postupy v tejto oblasti by sa mali rozšíriť na nové potenciálne oblasti. Využívanie domácich v členských štátoch by sa malo podporovať vytvorením potrebnej rovnováhy medzi politikou ochrany životného prostredia a politikou rozvoja priemyslu, ako aj harmonizovanými stimulmi na rozvoj a ochranu pri rozširovaní súčasných ťažobných lokalít a otváraní nových tam, kde je to na jednej strane ekonomicky a spoločensky možné a žiaduce, a na druhej strane ekologicky trvalo udržateľné.

— Globalizačné vplyvy na **medzinárodné dodávky** nerastných surovín by EÚ a členské štáty mali riadne vyhodnocovať vždy, keď prevažuje dovoz surovín zo zahraničia. Pri úvahách o investičnej politike a relokácii priemyslu by sa mali dodržiavať európske ekologické normy a sociálne pravidlá. Európskym užívateľom by sa mala zaručiť dostupnosť surovín a strategická závislosť EÚ by sa mala zmenšiť.

— **Vytváranie kapacít** v európskom priemysle ťažby neenergetických surovín stojí pred množstvom výziev, napríklad pred administratívnymi prekážkami, potrebou zlepšiť imidž odvetvia, potrebou kvalifikovaných pracovníkov, techník riadenia, nevyhnutnosťou vzdelávania a odbornej prípravy.

— **Zlepšenie efektívnosti** ťažby a spracovania surovín závisí od pokroku, ktorý sa dosiahne v iných odvetviach, ktoré sa zaoberajú ťažbou nerastných surovín a inými činnosťami, a žiada si spoluprácu Európskej komisie a členských štátov.

1.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor vyzýva Komisiu a členské štáty, aby pracovali na nasledujúcich odporúčaniach (podrobné odporúčania sú uvedené v bode 3.2):

— **lepšia regulácia** zlepšením právneho rámca a zlepšením sústavy udeľovania povolení, výmenou osvedčených postupov v plánovacej politike, zmenšením nadmerného administratívneho zaťaženia pri vydávaní povolení, uľahčením prieskumnej činnosti, podporou trvalo udržateľného rozvoja pri rozširovaní ťažobných lokalít a zabezpečovaní nerastných ložísk ([1]);

— **Zlepšenie zlučiteľnosti** ťažby a ochrany životného prostredia rozšírením osvedčených postupov v súvislosti s programom Natura 2000, presadzovaním zásady skracovania dopravných vzdialeností na zmenšenie znečisťovania a zníženie nákladov, a zlepšením dostupnosti zdrojov ([2]);

— **Podpora inteligentného využívania nerastných surovín** na úrovni EÚ vytvorením európskeho geologického úradu a európskeho informačného systému o zdrojoch nerastných surovín, ktorý sa musí vytvoriť na základe kapacít orgánov geologického dohľadu členských štátov.

2. Prehľad stavu odvetvia

2.1 Nerastné suroviny sú nevyhnutné na rozvoj, teda pre kvalitu nášho života a vytváranie trvalo udržateľných spoločenstiev. Neenergetické nerastné suroviny ([3]) sú základnými materiálmi pre náš každodenný život. Napríklad v jednom dome je zabudovaných až **150 ton nerastných surovín**: cement, hlina, sadrovec, uhličitan vápenatý, kompozitné materiály, sklo, nátery, keramika, krytina a tony rôznych kovov; auto pozostáva až zo 150 kilogramov nerastov vo forme gumy, plastov, skla a z viac ako jednej tony kovov; **50 %** náterov a tapiet je vyrobených

([1]) Pozri podrobné odporúčania v bode 3.2.1.
([2]) Pozri podrobné odporúčania v bode 3.2.2.
([3]) Podľa SEK(2007) 771 sa neenergetické nerastné suroviny klasifikujú ako: kovové nerasty (meď, železo, striebro atď.), priemyselné nerasty (soľ, živec, kaolín atď.) a stavebné nerasty. V prípade kovových nerastov je podľa IP/07/767 schopnosť Európy zabezpečiť spotrebu vlastnou ťažbou veľmi obmedzená. Na ilustráciu: do EÚ bolo v roku 2004 dovezených 177 miliónov ton kovových nerastov (rúd) s celkovou hodnotou 10,4 miliardy EUR v porovnaní s produkciou EÚ, ktorá dosiahla približne 30 miliónov ton.

z nerastov; sklo a keramika takisto môžu obsahovať až **100 %** minerálov ([4]). Plánovanie využívania nerastných surovín zabezpečuje integrálne riadenie uspokojovania potrieb spoločnosti a hospodárstva, ako aj obmedzovanie vplyvov ťažby a spracovania na ľudí a životné prostredie, pričom sa v procese plánovania zohľadňuje celý životný cyklus hlbinnej alebo povrchovej bane od samého počiatku ťažby až po jej uzavretie a starostlivosť po uzavretí. Vzhľadom na globalizáciu a zintenzívnenú hospodársku súťaž na surovinových trhoch neustále stúpa strategický význam ťažobného priemyslu. Pokiaľ ide o technológie ťažby, Európa dosiahla vedúce postavenie vo svete, ktoré by sa však mala upevniť s ohľadom na budúci vývoj.

2.2 V súčasnosti je 70 % európskeho výrobného priemyslu závislých na vyťažených materiáloch, pričom v EÚ 27 v súčasnosti prebieha rozsiahla reštrukturalizácia ťažobného priemyslu a ceny kovov na svetovom trhu neustále rastu. Aby bolo možné držať krok s týmto trendom, musí európska priemyselná politika brať do úvahy skutočnosť, že v súvislosti so silami na neobmedzovanom trhu by mala prevažovať istota dodávok a dopyt po surovinách.

2.3 Európsky priemysel ťažby neenergetických surovín zamestnáva **295 000 pracovníkov** v približne **18 300 spoločnostiach** s **obratom 45,9 miliardy EUR** a zahŕňa mnoho malých a stredných podnikov ([5]). Prostredníctvom svojich členských organizácií odvetvie propaguje ekologickú zodpovednosť a trvalo udržateľný rozvoj a zaväzuje sa k sociálnej zodpovednosti podnikov.

2.4 Mnohí Európania nechápu dôležitosť ťažobného priemyslu, ale v budúcnosti bude trvalo udržateľný rast v Európe veľmi závislý na surovinách z lokálnej ťažby, pričom vysoký dopyt po nerastných surovinách z krajín, ako je Čína a India bude mať skutočný potenciál ovplyvňovať istotu dodávok pre EÚ ([6]). V kontexte globálneho prístupu majú tieto regióny tendenciu získať najväčší podiel surovín a finančných zdrojov, výsledkom čoho je priemyselná reštrukturalizácia a relokácie investícií v medzinárodnom meradle.

2.5 Na zvládanie globalizácie a klimatických zmien sú životne dôležitými strategickými prvkami Energetická politika pre Európu a integrovaná politika ťažby. Uznávalo sa to od samého počiatku budovania európskych spoločenstiev ([7]). Keďže členské štáty sú povinné prispievať k snahám EÚ o podporu obnoviteľných zdrojov energie a o jej účinné využívanie, je dôležité chápať, že sa to dá dosiahnuť iba vtedy, ak bude mať európsky priemysel bezpečný prístup k neenergetickým nerastným surovinám, predovšetkým k základným kovom a nerastom, a takým, ktoré sa využívajú v špičkových technológiách a sú životne dôležité pre ekologicky fungujúce hospodárstvo. Výsledkom zmenených návykov, energetickej účinnosti a obnoviteľných zdrojov energie je viac technológií a viac činnosti vo výskume a vývoji. Uznáva sa, že technologické vybavenie pozostáva z veľkých množstiev kovov, pričom veľká časť z nich sú zriedkavé a drahé kovy, pri ktorých musíme priznať, že sú v Európe takmer nedostupné ([8]).

2.6 Európsky hospodársky a sociálny výbor víta návrh Európskej komisie zverejniť v roku 2008 oznámenie o zlepšení trvalej dostupnosti surovín. Oznámenie by malo odporučiť uskutočniteľné, realistické a užitočné akcie, prostredníctvom ktorých môže priemysel dospieť k zlepšenému trvalému prístupu k zdrojom. Je to mimoriadne dôležité, keďže priemysel musí zvládať vážne výzvy v oblasti dodávok:

— zmenšená dostupnosť ťažiteľných zásob nerastných surovín dôsledkom nedostačujúceho alebo krátkodobého územného plánovania alebo kvôli nedostatočnej integrácii geologických poznatkov,

— veľké administratívne prekážky a náklady na získanie ťažobného povolenia kvôli ďalším predpisom a časovo náročným predbežným štúdiám,

— ťažkosti pri získavaní ťažobných povolení pri otváraní nových hlbinných a povrchových baní a pri rozširovaní jestvujúcich.

2.7 Európsky hospodársky a sociálny výbor si cení príspevky odborníkov Komisie do pracovného dokumentu Komisie „Analýza konkurencieschopnosti neenergetického ťažobného priemyslu v EÚ“ ([9]) a vyzdvihuje, že európske kapacity na zabezpečovanie vlastných dodávok kovových nerastov vďaka domácej ťažbe je obmedzené napriek rozšíreniu EÚ.

2.7.1 Istotu dodávok pre európsky priemysel je možné zlepšiť ďalšími podstatnými investíciami do odvetvia ťažby v nových členských štátoch s geologickým potenciálom pri využití a zlepšení jestvujúceho mechanizmu podpory v EÚ.

2.7.2 Hlavné nerastné zdroje sú dostupné vo východoeurópskych krajinách, v ktorých geologická štruktúra vždy umožňovala rozvoj baníctva. V týchto nových členských krajinách EÚ však štát do tohto odvetvia dostatočne neinvestoval, takže súčasný stav neodráža skutočný potenciál neenergetického ťažobného priemyslu. Z tohto hľadiska je nevyhnutné, aby sa do týchto banských spoločností investoval súkromný kapitál na získanie finančných zdrojov, ktoré doteraz poskytoval zväčša štát.

([4]) Zdroj: Euromines.
([5]) Zdroj: Eurostat.
([6]) China's commodity hunger. Implications for Africa and Latin America, Deutsche Bank Research.
([7]) Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele podpísaná v roku 1951.
([8]) Toto konštatovanie môžeme nájsť v Štvrtej správe skupiny na vysokej úrovni pre konkurencieschopnosť, energetiku a životné prostredie z 27. novembra 2007 a objavilo sa na stretnutí G8 6. – 8. júna 2007 v Heiligendamme. Skupina na vysokej úrovni pre konkurencieschopnosť, energetiku a životné prostredie je platformou na podnietenie k politickým záväzkom potrebným na začatie ucelenej stratégie na zlepšenie dostupnosti surovín.
([9]) SEK(2007) 771.

2.7.3 Na zabezpečenie dodávok surovín pre európsky priemysel a posilnenie jeho konkurencieschopnosti je rozhodujúce riešiť problematiku nerovnakých podmienok hospodárskej súťaže, pokiaľ ide o trvalo udržateľné dodávky a dostupnosť nerastných zdrojov. Uvedená problematika sa musí riešiť na vysokej úrovni komplexným prístupom, ktorý zahŕňa širokú paletu politických oblastí, napríklad obchod, rozvoj, energetiku, infraštruktúru a dopravu, podnikateľskú a spotrebiteľskú politiku.

2.7.4 Ťažobný priemysel je vzájomne prepojený s celým radom iných priemyselných odvetví, napríklad dodávateľmi technológií, strojov a zariadení, výskumom, konzultačnými spoločnosťami, finančnými a ekologickými službami atď. ([10]) Preto ťažobná činnosť zvyčajne v priemere vytvára štyrikrát viac nepriamych pracovných miest než priamych v regióne, v ktorom sa vykonáva. Regionálny rastový potenciál je značný najmä v oblastiach, v ktorých je iný hospodársky rozvoj sťažený.

2.7.5 Európsky hospodársky a sociálny výbor vyzýva Komisiu, aby preskúmala osvedčené postupy a modelové činnosti, ktoré jestvujú na úrovni členských štátov, na ich rozvoj a propagovanie na úrovni EÚ pri zohľadňovaní nielen technickej problematiky v súvislosti s technológiami, ale aj skúseností členských štátov pri organizovaní geologického dohľadu a v správe hlbinných a povrchových baní na nerastné suroviny ([11]).

Na medzinárodnej úrovni bol vyvinutý projekt dostupnosti zdrojov (Resource Endowment Project ([12])) Takáto prípadová štúdia by sa mohla vypracovať aj v EÚ.

3. **Hlavné piliere a odporúčania pre budúce dodávky surovín**

3.1 *Domáce dodávky*

3.1.1 Výsledkom obmedzenej dostupnosti zdrojov, veľkých administratívnych prekážok a zvyšujúcich sa nákladov na konania na získanie povolení sú znížené investície v EÚ do neenergetického priemyslu, aj v oblastiach s vysokým dopytom. Na zabezpečenie lepšej koordinácie národných plánovacích právomocí s európskou úrovňou politiky musí európska politika dodávok surovín zohľadňovať priemyselnú a environmentálnu politiku aj územné plánovanie.

3.1.2 Niektoré iniciatívy členských štátov týkajúce sa plánovania využívania nerastných zdrojov spoločenstvami a lokálnou správou môžu byť dobrým príkladom toho, ako integrovaným spôsobom skĺbiť potreby spoločnosti a hospodárstva v oblasti nerastných surovín, spolu s obmedzovaním vplyvov ťažby a spracovania na ľudí a životné prostredie.

3.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor vyzýva Komisiu, aby v navrhovanom oznámení odporúčala:

3.2.1 Zlepšenie právneho rámca a sústavy na vydávanie povolení (lepšia tvorba právnych predpisov):

— zlepšením politiky plánovania využívania nerastných zdrojov výmenou osvedčených postupov v pracovnej skupine Európskej komisie, ktorá sa zaoberá dodávkami surovín ([13]), konkrétne na jednej strane vzhľadom na zapojenie geologického prieskumu, jeho odbornosti a znalostí o ložiskách a na druhej strane vzhľadom na konzultácie s prevádzkovateľmi, ktorí sú už v príslušnej oblasti prítomní prostredníctvom infraštruktúry a plánovania ochrany prírody;

— vývojom systému jedného kontaktného miesta pre všetky stránky zúčastňujúce sa na vydávaní povolení, ktorého bude schopné zhodnotiť hospodárske, sociálne a ekologické otázky, aby sa zlepšilo územné plánovanie a konania na vydávanie povolení. Vývoj takého systému je v kompetencii každého členského štátu EÚ;

— uľahčovaním prieskumu podporou prieskumnej činnosti v Európe lepšími právnymi predpismi členských štátov:

  — poskytovaním stimulov prieskumným spoločnostiam na vykonávané prieskumné práce,

  — zlepšením istoty pri prenajímaní skúmaných nehnuteľností na zvýšenie dôvery investorov,

  — skrátením času potrebného na nadobudnutie preskúmanej nehnuteľnosti,

  — uskutočňovaním propagačných kampaní na stimulovanie k zriaďovaniu prieskumných spoločností a na prilákanie zahraničných spoločností, aby vykonávali prieskum v rámci EÚ ([14]);

— uľahčovaním prieskumu a ťažby preskúmaním jestvujúcich právnych predpisov a zabezpečením lepšej implementácie efektívnejšími postupmi a časovými obmedzeniami;

— zabezpečením dôsledného uplatňovania, pokiaľ ide o zlučiteľnosť cieľov ochrany prírody a ťažby nerastných zdrojov;

([10]) Napríklad v modernom baníctve sú finančné služby veľmi dôležité na rozvoj bane. Finančné produkty sa odlišujú podľa vývojových etáp: prieskum, posudzovanie realizácie, sprístupnenie bane, prevádzka, uzavretie bane.

([11]) Možno vidieť v prípadových štúdiách vypracovaných vo Fínsku, Švédsku, Spojenom kráľovstve a iných európskych krajinách.

([12]) Iniciatíva, ktorú v roku 2004 začal Medzinárodný výbor baníctva a kovov (ICMM). Snaží sa o určenie dobrej politiky investovania do baníctva a kovov na národnej, regionálnej a podnikovej úrovni v rámci rozvojových krajín.

([13]) Pracovnú skupinu pre dodávky surovín tvoria zástupcovia zainteresovaných skupín: priemyslu, ekologických mimovládnych organizácií, odborov, členských štátov a Komisie.

([14]) Podľa osemnásteho ročníka dokumentu „Corporate Exploration Strategies“ organizácie Metals Economic Group zvýšili vysoké ceny surovín hodnotu celosvetového prieskumu nekovových surovín v roku 2007 na sumu 10,5 miliardy USD. Medzi desať krajín s najväčším rozpočtom na banský prieskum patrí Kanada (19 %), Austrália (12 %), USA (7 %), Rusko (6 %), Mexiko (6 %), Peru (5 %), Čile (4 %), Južná Afrika (4 %), Čína (3 %), Brazília (3 %).

— zohľadnením aspektov trvalej udržateľnosti skôr rozširovaním jestvujúcich surovinových baní než otváraním nových na inom mieste, aby sa uspokojil dopyt, a taktiež zohľadnením hospodárskych, sociálnych a ekologických cieľov;

— zjednodušením jestvujúcej legislatívy a odstránením zbytočných administratívnych prekážok, napríklad viacnásobného vykazovania;

— zabezpečením zásob nerastných surovín tým, že sa nerastným zdrojom dá väčšia priorita v politike EÚ (konkurencieschopnosť, rozvoj, životné prostredie, výskum, priemysel, regionálny rozvoj), takže overené zásoby sa nezablokujú vývojom, ktorý neumožní využívanie nerastných zdrojov. Dalo by sa to dosiahnuť:

  — zabezpečením toho, že každý členský štát EÚ bude mať vlastnú stratégiu zásobovania, o ktorej bude pravidelne zverejňovať ucelenú správu, a to v angličtine;

  — určením súčasného a budúceho nerastného potenciálu EÚ a pravidelným aktualizovaním takýchto informácií a ich dobrým sprístupnením;

  — určením strategických nerastných surovín EÚ a koordinovaním opatrení členských štátov pri ich dodávkach.

3.2.2 Zlepšenie zlučiteľnosti ťažby a ochrany životného prostredia

— vyvinutím informačnej sústavy založenej na systéme GIS ([15]) s údajmi o umiestnení, charaktere, druhu a rozsahu zdroja pri suchozemských a podmorských zásobách nerastných surovín EÚ na uľahčenie začlenenia nerastného potenciálu do územného plánovania, okrem iného pri výbere a určovaní chránených oblastí;

— vypracovaním prípadových štúdií osvedčených postupov na uplatňovanie článku 6 smernice „Natura 2000“;

— zlepšením efektívnosti a účinnosti hodnotení ekologických a sociálnych vplyvov vypracovaním lepších a jasnejších implementačných smerníc pre členské štáty na:

  — zabezpečenie harmonizovaného prístupu v celej EÚ;

  — skrátenie období na predloženie týchto hodnotení, ako aj na odpovede orgánov, čím sa investorom poskytne právna stabilita a zabezpečí predvídateľnosť;

— podporou využívania osvedčených postupov pri ťažbe na zastavenie úbytku biodiverzity;

— propagovaním zásady proximity pri dodávkach nerastných surovín v EÚ tam, kde je to možné, aby sa zredukovala doprava a s ňou súvisiace emisie a hluk;

— sprístupnením odľahlých oblastí začlenením prístupu k zásobám nerastných surovín do infraštruktúrneho plánovania Európskej komisie a členských štátov, pri zohľadnení ekologickejšej dopravy veľkoobjemových materiálov, napr. železničnej, riečnej a námornej, tam kde je to vhodné;

— využívaním kameniva z morského dna;

— zmenšením odmietania ťažby v blízkosti ľudských sídel výskumným programom na zníženie hlučnosti a teda zlepšenie akceptovateľnosti spoločenstvami.

3.2.3 Podpora inteligentného využívania nerastných surovín na úrovni EÚ

— tým, že sa tvorcom politiky poskytnú komplexnejšie údaje o zdrojoch, výrobe, zamestnancoch, príjmoch z hospodárenia, územiach využívaných na ťažbu nerastných surovín a navrátených územiach, ktoré sa môžu inak využívať, aby sa zabezpečilo, že sa pri rozhodovaní môžu využívať najlepšie dostupné údaje;

— venovaním väčšej pozornosti rastúcej dôležitosti európskych kovov, priemyselných nerastov a kameniva na európskej aj národnej úrovni v politike aj v právnych predpisoch;

— zabezpečením toho, že sa geologické informácie budú zohľadňovať pri územnom plánovaní, že sa prednostne budú poskytovať informácie o zásobách nerastných surovín pre databázy využívania území a že sa vážne bude uvažovať o vytvorení európskeho geologického orgánu založeného na jestvujúcich národných a regionálnych orgánoch geologického dohľadu a ich schopnostiach. Do jeho právomocí by mohlo patriť:

  — určovanie strategických zdrojov a ich odporúčanie členským štátom ako kľúčových priorít územného plánovania;

  — začlenenie Európskej koncepcie územného rozvoja ([16]) (politický rámec, ktorý je latentný od roku 1999), ktorá je koncepciou EÚ, pokiaľ ide o prístup k zdrojom nerastných surovín a ich prepojenie s politikou plánovania ich využívania v jednotlivých členských štátoch EÚ;

  — analýza vplyvov politiky pre oblasť klimatických zmien na dodávky nerastných surovín a otázky sebestačnosti;

  — zlepšenie poznatkov o rozdelení a akosti nerastných zdrojov v EÚ a ich strategickej dôležitosti a hodnotenie potenciálu v rámci Globálneho monitorovania životného prostredia a bezpečnosti (GMES);

([15]) Geografický informačný systém.

([16]) Cieľom politiky územného rozvoja ako bol definovaný na neformálnom zasadnutí Rady ministrov EÚ zodpovedných za územné plánovanie, ktoré sa uskutočnilo 10. a 11. mája 1999 v Postupimi, je pracovať na vyváženom a trvalo udržateľnom rozvoji územia Európskej únie na dosiahnutie hospodárskej a sociálnej súdržnosti, zachovanie prírodných zdrojov a kultúrneho dedičstva a hospodárenie s nimi a dosiahnutie vyváženejšej konkurencieschopnosti EÚ.

— vyvinutie celoeurópskej geologickej databázy, založenej na zásade Inspire ([17]) a na hodnotení potenciálu neobjavených zásob kovových rúd a iných nerastov v hlavných oblastiach bohatých na kovové rudy a ostatné nerasty;

— využívanie informácií a služieb odvodených od pozorovania Zeme, napríklad v rámci GMES, čo je iniciatíva Spoločenstva, ktorú priniesol göteborský summit v roku 2001 spolu s Európskou stratégiou trvalo udržateľného rozvoja. Land Monitoring Core Service (LMCS) ako jedna z monitorovacích služieb v rámci GMES bude počnúc rokom 2008 poskytovať ucelené digitálne vektorové mapy aktuálneho využívania a pokrytia území v celej Európe (38 krajín vrátane Turecka) s postupne sa zvyšujúcou presnosťou (minimálna mapovaná jednotka 1 ha vychádzajúc zo súčasného mapovania v rámci projektu CORINE Land Cover, kde je to 25 ha). Iná časť LMCS je zameraná na mestá a iné „dôležité lokality" s ešte väčšou presnosťou (0,25 ha) a obsahom prispôsobeným správe oblastí, ktoré sa intenzívne využívajú a menia.

Takisto získavanie väčších poznatkov o nerastnom potenciáli hlbších častí hlavných európskych metalogenetických území: geologické informácie a poznatky o väčšine Európy sú veľmi dobré, pokiaľ ide o prvých 100 m pod povrchom, ale poznatky a priestorové informácie o hlbších častiach týchto území zostávajú obmedzené, aj keď pravdepodobne obsahujú ložiská nerastov, ktoré Európa bude potrebovať na uspokojenie svojich potrieb v budúcnosti. Využívanie hlbšie umiestnených ložísk má niekoľko výhod: veľmi malé ovplyvňovanie na povrchu, a preto väčšia spoločenská akceptovateľnosť a obmedzené ekologické vplyvy.

— Vyvíja sa aj globálna zložka zameraná na podporu zahraničnej politiky EÚ. Takéto informácie umožnia:

— zbierať dostatok ťažobných údajov, ktoré sú priestorovo reprezentatívne a predpovedateľné;

— určiť a kvantifikovať oblasti povrchovej ťažby a/alebo banské infraštruktúry;

— určiť potenciálne sporné oblasti (napr. chránené prírodné územia) alebo kompenzačné oblasti;

— sledovať vplyv na vodu pre domácnosti a účinky znečistenia;

— sledovať proces renaturalizácie po uzavretí bane;

— urobiť naliehavé opatrenia v prípade nešťastí.

([17]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/2/ES ktorou sa zriaďuje infraštruktúra pre priestorové informácie v Európskom spoločenstve.

4. **Medzinárodné dodávky**

4.1 EÚ ani jej členské štáty nehodnotili celý vplyv globalizácie na dopyt a ponuku nerastných surovín ([18]). Európsky hospodársky a sociálny výbor uznáva, že je veľa dôvodov na dovoz surovín z krajín mimo EÚ. Avšak skutočnosť, že pri dovážaných výrobkoch sa počas výrobného procesu nemuseli dodržiavať európske ekologické a sociálne normy, by mohla viesť nielen k strate konkurencieschopnosti hospodárstva EÚ, ale aj k relokácii ekologických a sociálnych problémov.

4.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor vyzýva Komisiu, aby v navrhovanom oznámení odporúčala:

— určiť strategické zdroje a odporučiť ich členským štátom ako kľúčové priority územného plánovania;

— čo najlepším využívaním výsledkov výskumu a inovácie a podporou investícií vytvoriť podmienky, ktoré stimulujú konkurencieschopnosť európskeho ťažobného priemyslu;

— identifikovať a dokumentovať dovozné a vývozné toky pri surovinách a hodnotiť dlhodobú politickú hodnovernosť a hospodársku spoľahlivosť;

— vytvoriť nové programy prostredníctvom európskych fondov na zlepšenie trvalej udržateľnosti ťažby, dopravy a využívania nerastných surovín v regiónoch s dobrým potenciálom zdrojov;

— zabezpečiť prostredníctvom Európskej komisie, OECD a fóra trvalej udržateľnosti využívania surovín UNEP, aby sa dovážané materiály vyrábali trvalo udržateľným spôsobom;

— podporovať investície EÚ v nečlenských krajinách s osobitným zameraním na krajiny Latinskej Ameriky, Afriky, na Rusko a na krajiny Strednej Ázie ([19]);

— pomôcť pri implementácii európskych noriem v krajinách pôvodu prostredníctvom programov spolupráce;

— zlepšenie prístupu a dlhodobá stabilita toku dodávok sa musia zohľadňovať pri tvorbe zahraničnej politiky EÚ a mali by sa im venovať predstavitelia EÚ na dvojstranných rokovaniach a na summitoch na vysokej úrovni.

5. **Vytváranie kapacít**

5.1 Pokiaľ ide o vytváranie kapacít, európsky priemysel neenergetickej ťažby zápasí s rozličnými výzvami, ku ktorým patrí rozvoj jestvujúcich kapacít a vytváranie nových. Dôležitou zložkou je zlepšenie imidžu odvetvia. Nie je to však jediné opatrenie, ktoré sa musí urobiť na pritiahnutie nových a mladých ľudí na zachovanie jestvujúcej európskej pracovnej sily v tomto odvetví a zlepšenie ich schopnosti zvládať modernizáciu odvetvia.

([18]) Na celosvetovej úrovni hodnotí túto problematiku Konferencia OSN o obchode a rozvoji (UNCTAD) v druhej časti svojej správy „World Investment Report 2007".

([19]) Podľa dokumentu „Raw Materials Data", Stockholm, január 2008, na konci roku 2007 predstavovali celkové investície do svetového ťažobného priemyslu sumu 308 miliárd USD. Bolo to o 50 % viac ako v roku 2006, kedy zvýšenie oproti roku 2005 bolo 20 %.

5.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor vyzýva Komisiu, aby vo svojom oznámení podporila:

— vytvorenie kvalifikačného programu podporovaného na úrovni EÚ alebo členských štátov pre jestvujúcich vyškolených pracovníkov, ktorí potrebujú ďalšiu odbornú prípravu a vzdelávanie, a účinnej politiky celoživotného vzdelávania;

— začatie špeciálnych programov EÚ, na čo najlepšie využitie kvalifikovanej pracovnej sily na európskej úrovni pre budúcu ponuku práce a investovanie do potenciálnych globálnych ťažobných oblastí, čo je jedným z hlavných činiteľov (technológie, know-how, inteligentná ťažba) pri sprístupňovaní dôležitých ložísk nerastov na celom svete;

— investovanie do univerzít a vzdelávacích programov na zvýšenie celkovej kapacity v danej oblasti preskúmaním súčasnej národnej podpory ťažby a spracovania nerastných surovín, oblastí týkajúcich sa geológie na prilákanie vyššieho počtu študentov do tejto oblasti, ako aj výskumných činností v týchto disciplínach;

— rozvoj zoskupení a technologických parkov v baníckych oblastiach, podporovaný rozhodovacími orgánmi, keďže ťažobný priemysel je vo veľkej miere prepojený s inými priemyselnými odvetviami a poskytovateľmi služieb a vieme, že jedno pracovné miesto vytvorené v oblasti ťažby prináša ďalšie štyri pracovné miesta;

— zvyšovanie povedomia s ohľadom na úlohu nerastných surovín a trvalú udržateľnosť priemyslu prostredníctvom vzdelávacích kurzov, pracovných stretnutí, diskusií, konferencií, a to s interdisciplinárnym prístupom, napríklad: podpora niektorých koncepcií v školách a na univerzitách, ako je ekologická ťažba, hospodárska geológia, zodpovedné využívanie nerastných zdrojov atď.;

— podpora a výskum v oblasti problematiky bezpečnosti a ochrany zdravia ako neodmysliteľný predpoklad trvalej udržateľnosti odvetvia nerastných zdrojov;

— špeciálny dôraz na prevenciu v oblasti bezpečnosti práce a zdravotných opatrení.

6. **Efektívne využívanie zdrojov**

6.1 Pri efektívnom využívaní zdrojov je rozhodujúce aktívne zapojenie ostatných odvetví podieľajúcich sa na ťažbe nerastov. Treba zdôrazniť, že aktívny ťažobný priemysel v Európe je zároveň motorom rozvoja európskych technológií a poskytovateľov služieb svetovej úrovne.

6.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor vyzýva Komisiu, aby v navrhovanom oznámení odporúčala:

— podporiť Komisiu v snahe plne sa venovať Európskej technologickej platforme pre udržateľné zdroje nerastných surovín ([20]), ktorá bola iba nedávno oficiálne uznaná;

— podporovať účasť priemyslu na programoch EÚ a členských štátov v oblasti výskumu a vývoja, ktoré prebiehajú v spolupráci s Európskou komisiou na zvýšenie trvalej udržateľnosti ťažby, a na programe využívania surovín zlepšenými technológiami;

— zapojiť do takéhoto programu výrobcov strojov, aby sa ďalej redukovali:

  — hluk a zároveň zvyšovala bezpečnosť,

  — prašnosť v spolupráci s výrobcami filtrov,

  — úrovne CO_2 a energetická náročnosť, aj v spolupráci s energetickými podnikmi,

  — vibrácie na pracovisku,

  — používanie vody v celom priemyselnom odvetví;

— zlepšiť správu a operačnú akceptovateľnosť:

  — recyklovaním,

  — spracovaním surovín na zlepšenie efektívnosti (t. j. urobiť viacej s menšími nákladmi),

  — využívaním nerastov na ušetrenie drahých a vzácnych zdrojov,

  — využívaním alternatívnych surovín vrátane druhotných surovín a odpadov, ak je to možné,

  — podporovaním príspevku priemyslu k životnému cyklu;

— propagovať ekologické synergie, napr. miestnu výroby na odstránenie problémov s dopravou;

— prostredníctvom riaditeľstiev Komisie podporovať hodnotenie súčasnej situácie v štruktúrach dopravných nákladov (železničná, riečna a námorná lodná doprava) a ich konkurencieschopnosti v medzinárodných súvislostiach tak, ako sa to robí v odvetví energetiky;

— podporovať štúdie o biodiverzite v prostredí hlbinných a povrchových baní;

— podporovať využívanie druhotných surovín v súlade s trvalo udržateľným rozvojom.

V Bruseli 9. júla 2008

predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

([20]) ETP SMR, internet: http://www.etpsmr.org/.